

VARIACIONS SOBRE LA SORT D'UN DÉU FERIT

AGNÈS VALENTÍ I POU

«Vaig fullejar el seu vell llibre que parla d'homes, de déus i de metàfores que transformen contínuament els homes, els déus i totes les coses del món, fent-les descolorir i fluir les unes en les altres».

Claudio Magris: *A cegues*.

«Val la pena assenyalar que de vegades són cruels, els déus. Els agrada riure, de vegades se'n riuen tant, de nosaltres, que s'han d'aguantar els costats perquè no se'ls trenquin de riure i se'ls escoli la seva divinitat».

Ali Smith: *Estiu*.

Aquestes fotografies i els poemes que les acompanyen volen recrear amb una visió personal i alhora poètica el mite d'Asclepi, divinitat mitològica grega que des d'un bell origen té com a constant vital la lluita contra l'adversitat; la pròpia, per una biografia condicionada pels designis dels déus del seu llinatge; i la d'altri, per posseir el do de la cura i la resurrecció pels que acudien a les seves mans o pelegrinaven als seus santuaris. Primer heroi i després divinitat, no és un déu malvat i traïdor que fa i desfà al seu caprici la vida de la humanitat. Ben al contrari i sempre segons el mite, procura el bé amb els seus coneixements i els dons que li han estat atorgats. Paradoxalment, aquest fet tindrà conseqüències perquè trenca l'equilibri d'un món que funciona sota unes altres directrius. Asclepi pagarà amb la seva mort la resurrecció dels seus pacients, i serà el seu pare, Apol·lo, qui per segona vegada —la primera el va salvar de la pira on cremava la seva mare— demanarà a Zeus que el recompensi.

El primer poema i la primera fotografia d'aquesta petita sèrie, "Maledicció" és la llavor que va fixar el destí infortunat d'Asclepi abans de néixer. S'inspiren en les plomes perdudes d'aquell corb blanc, veu missatgera de la traïció de la seva mare Coronis cap a Apol·lo que, ofès per la veritat, no només va ordenar la mort de la companya infidel i el fruit del seu ventre, sinó que va maleir el plomatge del corb transformant-lo de per vida en un ocell negríssim portador de malastrugances. Els versos del poema s'encarnen en la veu poètica d'un Apol·lo ferit i venjatiu, però finalment compassiu i penedit.

El poema i la fotografia "Prec" són una recreació encara més particular del do d'Asclepi. Des d'un punt de vista invers, la veu poètica és l'ala mutilada d'una libèl·lula que es posa en mans del déu sanador a través d'una pregària invocant que li sigui restituïda la meitat que la completa i l'allibera. Per aquesta ànima desvalguda tan conscient de la pròpia fragilitat, només un déu benèvol pot atendre el seu prec desesperat.

El segueix "Asclepeion", poema que parteix de la fotografia i anècdota real de la troballa d'una rèplica en guix de la figura d'Asclepi abandonada a l'aparcament d'un centre comercial de l'Argòlida, Grècia. Aquí la veu poètica, comoguda, s'identifica amb l'esperit de la icona inerta i trosjada i en una doble interpel·lació l'exhorta a fugir d'aquell no-lloc poc hospitalari per a situar-lo en un estadi més elevat i a la vegada compartit; un altre no-lloc, en definitiva, allunyat d'un destí inevitable, arrecerat del dolor i la ignomínia terrenal.

El darrer poema, "Ofiüc" es recrea en la visió del celatge tempestuós sobre el mar de la badia de Roses (Catalunya), establint un vincle argumental amb els darrers versos del poema que el precedeix, "Asclepeion". Així, la imatge d'un llenç migpartit per la tempesta que s'acosta i alhora net i alliberat dels combats de l'existència, resol el destí celestial d'Asclepi. Segons el mite i la tradició astronòmica i astrològica aquest és representat per la constel·lació d'Ofiüc o del Serpentari, després que, per petició del seu pare Apol·lo, Zeus li concedís un lloc visible al firmament i un estatus diví com a déu de la Medicina. Com recordàvem més amunt, Asclepi és sacrificat perquè els seus poders de resurrecció dels morts contrarien Hades, déu de l'Avern, però, en contrapartida, la llum del llamp que el mata alhora el redimeix i l'immortalitza.

Maledicció

Podies haver dit:

*Enlairo el càntic,
i amb un vol de paraules
us faré un niu.*

Però el teu grallar pervers
va enfosquir la sentència.

Ànima negra,
au de mal averany,
duràs la nit, per sempre,
a les ales. I al bec,
la petja i l'ombra
de la traïció.

*Volen sagetes.
Podré errar la diana
del sacrifici?*

Prec

Orfe d'un déu absent
sense cara ni nom,
sóc un vitrall ferit,
un trencadís.

Un bri de nimfa
àvid de llum,
de mel i branques,
d'aigües salvífiques.
Una voliaina.

Pren-me i sutura'm
amb fils de vent.
Serva'm el vol.
Calibra el pes
del meu cos fràgil.

Al tou dels dits,
tens el conhort.
A flor de mans,
la meva cura.

Asklepeion

*«No, no sigui mai
que jo reveli els meus dolors, què dic, els teus.»*

SÒFOCLES.*Edip Rei.*

T'he trobat a peu de carrer. Tu, fill i net
d'antics déus coronats amb aurífics epítets.
D'aquell audaç que darda de lluny i l'encerta,
i d'aquell que en el llamp té delit i fulmina,
del bressol incendiat i del negre presagi.
Vell taumaturg, m'has trobat a peu de carrer.
Qui m'ha dut fins aquí, sanador de tors nu?
Digues, per quin dolor he volgut honorar-te?
Sense veu m'has parlat esquivant la mirada,
i del tremp del teu gest n'han begut els meus astres.

Per al nostre turment hi ha d'haver un broll de llum
on la terra i el cel desdibuixin confins
sense ardents sacrificis d'extingides nissagues.
Per a mi i per a tu, l'ample mar i un camí
vestits pel pur silenci del mantell de la nit.

Ofiüc

Un mar estoic resisteix l'escomesa del llamp.

És aquest l'artifici del combat? O és, finalment, un lent
deixar-se travessar i renèixer en cada glavi de claror?

En el si de la fosca seràs deïtat i nebulosa, serp i vara de
pollancre.

En cada muda morirà el plany. I en cada salm reviuràs
dins del traç d'una llum constel·lada.

Un cel heroic fulgura en l'oracle del temps.

Agnès Valentí i Pou
(Escriptora)